

СУЧАСНЕ ТОРГІВЕЛЬНЕ ТА ІНВЕСТИЦІЙНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖ УКРАЇНОЮ ТА КИТАЄМ

Проаналізовано сучасний стан торгово-економічного співробітництва України з Китаєм. Виокремлено бар'єри, що перешкоджають ефективній співпраці двох країн. Встановлено чинники, які визначають динаміку співпраці. Охарактеризовано економічний потенціал міжнародного співробітництва Китаю та України. Розглянуто особливості двосторонньої співпраці у різних галузях. Виділено пріоритетні напрями подальшого співробітництва між Україною та Китаєм в умовах глобалізації світової економіки. Окреслено стратегічні орієнтири активізації їх співпраці в умовах глобалізації. Акцентовано на особливій ролі двостороннього співробітництва для посилення економічної присутності України в Азіатському регіоні. Обґрунтовано напрямки розширення торговельного співробітництва між Україною та Китаєм. Окреслено економічні вигоди українських товаровиробників від активізації інвестиційної діяльності китайських бізнесменів на вітчизняному ринку.

Ключові слова: міжнародна торгівля, інвестиції, міждержавне співробітництво, пріоритети зовнішньої торгівлі, українсько-китайські економічні відносини.

Китайська Народна Республіка є одним із основних торговельних партнерів України, і особливістю такого співробітництва є те, що Китай перетворюється на впливового глобального гравця та регіонального лідера, поширюючи практично на всі регіони світу свої політичні та економічні інтереси. Китаю навіть в умовах глобальної фінансової кризи вдалося не тільки зберегти високі темпи соціально-економічного зростання, а й суттєво зміцнити на міжнародній арені свій політичний вплив.

Дослідженню двостороннього співробітництва між Україною та Китаєм присвячено низку праць вітчизняних економістів, зокрема І. Погорєлової, Ю. Курнишової, Н. Фомічевої та зарубіжних вчених: Чжоу Лі та Ван Пен та ін.

Метою статті є визначення проблем та обґрунтування перспектив міжнародного співробітництва України та Китаю в торговельно-інвестиційній сфері.

Взаємна зацікавленість України та Китаю у економічному співробітництві характеризується наявністю значного невикористаного потенціалу, що проявляється у вигляді взаємопов'язаних потужних ринків споживання, фінансів та технологій.

Аналізуючи двосторонню договірну базу між Китаєм та Україною, ми встановили, що станом на лютий 2013 р. нараховується 240 документів двосторонніх відносин, з них 22 двосторонні документи було підписано тільки протягом 2012 р., що мають важливе значення для реалізації стратегічного партнерства між нашими країнами через функціонування двосторонніх механізмів співробітництва. Серед цих документів варто виділити угоду між Урядом КНР та Урядом України про техніко-економічне співробітництво, угоду між НБУ та Народним банком Китаю про обмін національними валютами, а також угоду про співробітництво у галузі освіти та угоду про взаємне скасування для членів екіпажів авіакомпаній візових вимог, що повинно сприяти взаємному збільшенню мережі авіарейсів між нашими країнами. Сторони також опрацьовують низку

проектів документів практичного змісту у різних галузях двостороннього співробітництва [1].

В Азійсько-Тихоокеанському регіоні Китай посідає перше місце серед торговельних партнерів України. За даними державної служби статистики обсяги двосторонньої торгівлі товарами у 2010 році становили 6 млрд. дол. США, у 2011 році – 8,4 млрд. дол. США, а у 2012 році ≈ 9,7 млрд. дол. США. Однак, аналізуючи структуру міжнародної торгівлі товарами за 2010-2012 рр., ми можемо побачити, що експорт вітчизняних товарів у 2011 році збільшився на 65,6% порівняно з 2010 роком, а у 2012 році зменшився на 18,5% порівняно з 2011 роком. Імпорт китайських товарів у 2011 році зріс на 33,4% порівняно з 2010 роком, а у 2012 році також зріс на 26% порівняно з 2011 роком. Негативне сальдо у 2010 році склало ≈ 3,4 млрд. дол. США, у 2011 році негативне сальдо ≈ 4,1 млрд. дол. США, а у 2012 році негативне сальдо вже становило 6,1 млрд. дол. США [2] (рис. 1).

Структура товарів експорту з України за 2012 рік (січень-жовтень) складалася з руди, шлаків і попелу; продукції хімічної промисловості; жирів та олій тваринного або рослинного походження; машин та устаткування (рис. 2).

Основними товарами імпорту з Китаю у 2012 році (січень-жовтень) були: машини, устаткування та механізми; текстиль та текстильні вироби; взуття, головні убори та парасольки; неблагородні метали та вироби; пластмаси і каучук; різні промислові товари; продукція хімічної та зв'язаних з нею галузей промисловості; вироби з каміння, гіпсу, цементу; засоби наземного, повітряного та водного транспорту [1] (рис. 3).

Обсяги двосторонньої торгівлі послугами у 2010 році становили 91 млн. дол. США, у 2011 році ≈ 90 млн. дол. США, а у 2012 році 106 млн. дол. США. Аналізуючи структуру міжнародної торгівлі послугами за 2010-2012 рр., ми можемо побачити, що експорт послуг з України у 2011 році зріс на 1,8% порівняно з 2010 роком, а у 2012 році зріс на 7,7% порівняно з 2011 роком. Імпорт послуг

з Китаю у 2011 році зменшився на 15,8% порівняно з 2010 роком, а у 2012 році збільшився на 70,3% у порівнянні з 2011 роком. Позитивне сальдо для України

склало у 2010 році 5,6 млн. дол. США, у 2011 році склало 60 млн. дол. США, а у 2012 році воно склало $\approx$ 56 млн. дол. США [2] (рис. 4).

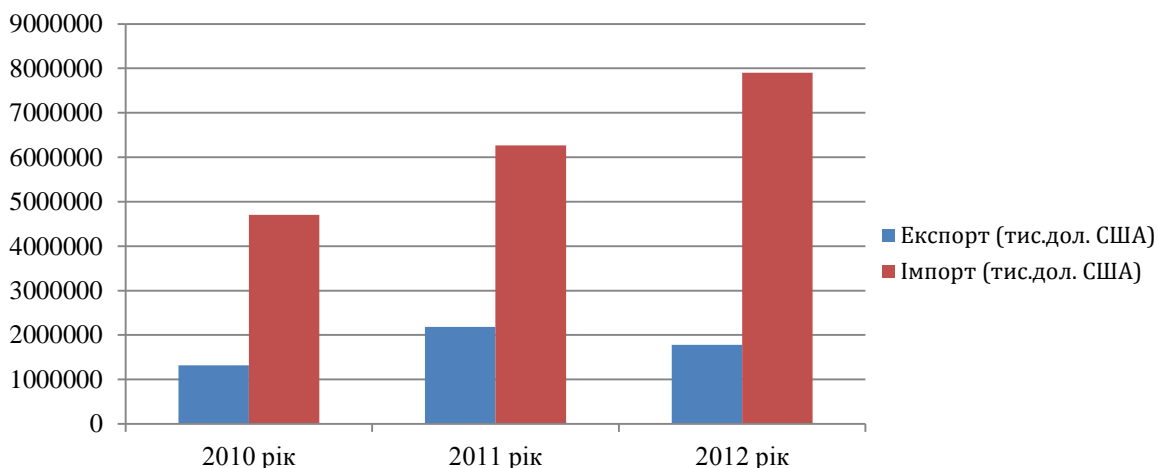

Рис. 1. Зовнішня торгівля товарами України з КНР (2010-2012 рр.)

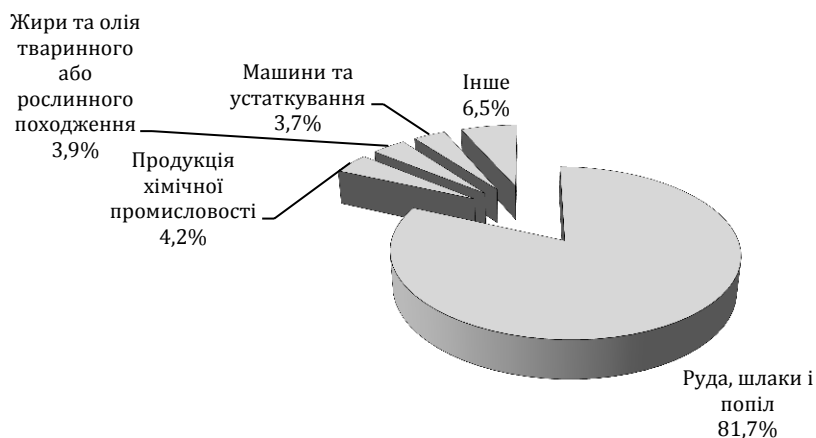

Рис. 2. Структура товарів експорту з України до Китаю у 2012 р. (січень-жовтень)

Рис. 3. Структура товарів імпорту з Китаю у 2012 р. (січень-жовтень).

Рис. 4. Зовнішня торгівля послугами України з КНР (2010-2012 рр.)

Пріоритетним напрямком українсько-китайського співробітництва є залучення до різних галузей української економіки китайських інвестиційних і технологічних можливостей. Китай здійснює активну інвестиційну політику в багатьох регіонах світу, володіє значними ресурсами у цій сфері та демонструє інтерес і до економіки України.

Загальний обсяг інвестицій з Китаю в економіку

України станом на 01.10.2012 року становив 18,8 млн. дол. США. Вони надійшли у такі сфери: промисловість; операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям; торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку; сільське господарство, мисливство, лісове господарство; будівництво; діяльність транспорту та зв'язку; діяльність готелів та ресторанів (рис. 5).

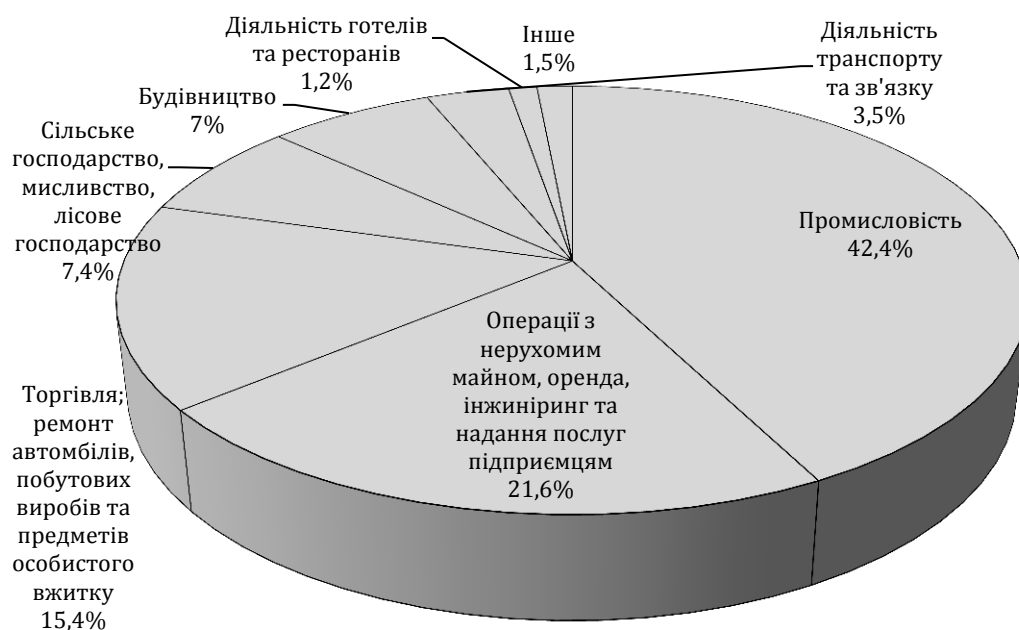

Рис. 5. Структура інвестицій з Китаю в економіку України (на 01.10.2012 р.)

Загальний обсяг інвестицій з України до Китаю становив 886,0 тис. дол. США. Це складає менше 1,0% від загального обсягу інвестицій до країн світу з України.[1]

Важливими напрямками відносин між КНР та Україною є співробітництво у галузі науки, техніки та освіти.

Пріоритетними напрямками науково-технічного

співробітництва визначено: авіабудування, суднобудування, енергоефективність, раціональне природокористування, розвиток інформаційних, комунікаційних й аерокосмічних технологій, що реалізуються через такі форми співпраці як українсько-китайські центри та технопарки, які відкрито у м. Цзінані (провінція Шаньдун), м. Харбіні

(провінція Хейлунцзян), м. Шанхаї та у м. Чженьцзяні (провінція Цзяньсу).

У питаннях співробітництва в галузі освіти затверджено План першочергових заходів на 2012-2014 роки, що передбачає вдосконалення договірно-правової бази, обмін досвідом та інформацією, а також підтримку вивчення китайської мови в Україні та української мови в КНР. Підтвердженням цього стало підписання оновленої міжвідомчої Угоди, яка передбачає, починаючи з 2013 року, відповідно до положень, збільшення кількості державних стипендій, які надаються одною стороною студентам іншої сторони у чотири рази: з 25 до 100.

Активно розвивається співробітництво і у галузі медицини, зокрема було підписано меморандум про взаєморозуміння з приводу контролю за лікарськими засобами для запобігання їх фальсифікату. Також планується запрошувати для проведення занять у вищих медичних навчальних закладах України фахівців з китайської традиційної медицини та створення лікувально-діагностичного Центру традиційної китайської медицини.

Україна зацікавлена в інноваційному підході до науково-технічного та торговельно-економічного співробітництва. Нам потрібна високотехнологічна продукція та новітні китайські технології. Україна готова надати китайським підприємцям цікаві пропозиції в галузі розвідки та видобутку корисних копалин, хімічної промисловості, металургії. Значні перспективи має українсько-китайське співробітництво

в авіаційній та космічній галузі, сільському господарстві та переробленні аграрної продукції, машинобудуванні.

Широкі перспективи співробітництва наші держави мають в агропромисловому секторі, оскільки актуальним для Китаю є створення закордонних продовольчих баз [1].

Роль найбільшого експортера у світі спонукає Китай до розвитку світової транспортної інфраструктури та оптимізації міжнародних транспортних потоків. Уряд КНР активно залучає зацікавлені міжнародні організації та країни до відродження «шовкового шляху», що має передусім економічне підґрунтя. Тому, із урахуванням стратегічних інтересів щодо збільшення до Європи експорту, китайський бізнес приваблює розвиток української транспортної мережі в контексті трансконтинентальних перевезень.

Позитивним прикладом двостороннього співробітництва може стати реалізація проекту будівництва між Києвом та аеропортом Бориспіль швидкісної залізниці із залученням найсучаснішого китайського досвіду та будівництво газотурбінної електростанції в м. Щолкіно (АРК) китайськими партнерами.

Участь у розвитку української інфраструктури китайського бізнесу та залучення технологічних і інвестиційних китайських можливостей у реалізації багатомасштабних інфраструктурних проектів в Україні залишається одним з найважливіших резервів для активного розвитку вітчизняної економіки.

Список літератури

1. *Офіційний сайт Посольства України в Китайській Народній Республіці та в Монголії (за сумісництвом) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://china.mfa.gov.ua/ua>*
2. *Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.sta.gov.ua>*
3. *CIS-EU – trade in goods [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/CIS-EU_trade_in_goods*
4. *International statistical cooperation – European Neighbourhood Policy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/International_statistical_cooperation_-_European_Neighbourhood_Policy*
5. *Martin Grueber. 2012 Global R & D Funding Forecast: R & D Spending Growth Continues While Globalization Accelerates Україну [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.rdmag.com/articles/2011/12/2012-global-r-d-funding-forecast-r-d-spending-growth-continues-while-globalization-accelerates>*
6. *Marinova D. Nanotechnology strength indicators: international rankings based on US patents [Text] / D. Marinova, V. McAleer // Nanotechnology. – 2003. – Vol. 14. – P. R1–R7*
7. *OECD Patent Database [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=PATS_COOP*
8. *World Investment prospects survey 2009-2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.unctad.org/en/docs/diaeia20098_en.pdf*
9. *Vincent H. Miller and James R. Elwood, Free Trade or Protectionism України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.isil.org/resources/lit/free-trade-protectionism.html>*
10. *Unequal Compliance: The 6th GTA Report 2010 / Edited by Simon J. Evenett. – London Centre for Economic Policy Research, 2010. – 311 p.*
11. *Charles W. L. Hill. Global business today. – New York: McGraw-Hill/Irwin, 2006. – 611 p.*

РЕЗЮМЕ

Гродский Сергей

Современное торговое и инвестиционное сотрудничество между Украиной и Китаем

Проанализировано современное состояние торгово-экономического сотрудничества Украины с Китаем. Выделены барьеры, которые препятствуют эффективному сотрудничеству двух стран. Изучены факторы, которые определяют динамику сотрудничества. Охарактеризован экономический потенциал международного сотрудничества Китая и Украины. Рассмотрены особенности двустороннего сотрудничества в разных отраслях. Выделены приоритетные направления последующего сотрудничества между Украиной и Китаем в условиях глобализации мировой экономики. Очерчены стратегические ориентиры активизации сотрудничества Украины и Китая в условиях глобализации. Акцентировано на особенной роли двустороннего сотрудничества для усиления экономического присутствия Украины в Азиатском регионе. Обоснованы направления расширения торгового сотрудничества между Украиной и Китаем. Определены экономические выгоды украинских товаропроизводителей от активизации инвестиционной деятельности китайских бизнесменов на отечественном рынке.

RESUME

Grodskyy Sergiy

Modern trade and investment cooperation between Ukraine and China

The present state of trade and economic cooperation between Ukraine and China is analyzed. Barriers that preventing to effective cooperation between the two countries are singled out. The factors that define the dynamics of cooperation are determined. The economic potential of international cooperation of China and Ukraine is characterized. The features of bilateral cooperation in various fields are considered. Priorities for further cooperation between Ukraine and China in the conditions of globalizing world economy are selected. The strategic guidelines for intensify cooperation between Ukraine and China in the context of globalization are outlined. On the special role of bilateral cooperation to strengthen economic presence of Ukraine in the Asian region is focused. Ways of expansion trade between Ukraine and China are grounded. The economic benefits of Ukrainian producers to stimulate investment by Chinese businessmen in the domestic market are outlines.

Стаття надійшла до редакції 01.03.2013 р.